

วิกฤติยุโรป : จุดระเบิดความไม่เท่าเทียมกัน (จบ)

กรุงเทพธุรกิจ

bangkokbiznews.com

ทัศนะวิจารณ์, วันอังคารที่ 11 มกราคม 2554

โดย : ดร.พงษ์ศักดิ์ สุนทรกุล สถาบันบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
สมยศ อรรคชาติ นักวิชาการอิสระ

วิกฤติการเงินกรีซและกลุ่มยูโรไปได้ มีผลกระทบต่อเสถียรภาพประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (อี ยู) โดยรวม แม้ว่าธนาคารกลางยุโรป (อีซีบี) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ไอเอ็มเอฟ) อนุมัติเงิน 1 ล้านล้านยูโร เพื่อแก้ปัญหา แต่ก็ช่วยได้เพียงระยะสั้น

ด้วยความแตกต่างทางด้านโครงสร้าง เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ รวมถึงประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อประเทศในปัจจุบัน ทั้งในแง่ คุณภาพแรงงาน การศึกษา คุณภาพของประชากร จึงคาดการณ์ได้ว่าประเทศที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกรีซ มีแนวโน้มจะประสบปัญหาเช่นเดียวกัน ซึ่งได้แก่ประเทศแถบยุโรปใต้ ประกอบด้วย สเปน โปรตุเกส อิตาลี

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดคำถามสำคัญอย่างมาก เกี่ยวกับเสถียรภาพของเงินยูโรว่า จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ รวมถึงจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ในเชิงนโยบายการเงินเพื่อแก้ปัญหาในระยะยาว ซึ่งในที่นี้จะขอเสนอ 2 แนวทางเลือก ดังนี้

เยอรมนีกลับไปใช้เงินดอยช์มาร์ก

จากผลการเลือกตั้งวันที่ 9 พ.ค.2553 พรรคร่วมรัฐบาลแพ้การเลือกตั้ง เป็นการส่งสัญญาณชัดเจนว่า คนเยอรมันกว่า 47% สนับสนุนให้นำเงินดอยช์มาร์กกลับมาใช้ใหม่ และไม่เห็นด้วยกับการนำงบประมาณช่วยเหลือประเทศที่มีปัญหาการเงินในยุโรป อย่างกรีซ และประเทศอื่นที่มีแนวโน้มว่าจะมีปัญหากการเงินตามมา

เยอรมนี ถือเป็นประเทศที่เศรษฐกิจเข้มแข็งมากที่สุดในยุโรป ในการออกมาใช้เงินสกุลดอยช์มาร์ก เยอรมนีอาจต้องใช้เงินมหาศาล เพื่อแก้ปัญหาหนี้ของประเทศยุโรปใต้ที่ค้างชำระคืน ในลักษณะยอมขาดทุนแบบยกหนี้ให้ โดยเฉพาะหนี้ของสถาบันการเงินเยอรมนี ที่ปล่อยกู้ประเทศในยุโรปใต้ ซึ่งคาดว่า มีประมาณ 500,000 ล้านยูโร

เยอรมนีต้องตั้งธนาคารกลางขึ้นมาใหม่ เพื่อกำหนดนโยบายการเงินดูแลค่าเงินดอยช์มาร์ก และร่วมมือกับอีซีบีกำหนดการซื้อคืนหนี้ที่มีปัญหาในรูปสกุลเงินยูโร ด้วยเงินสกุลดอยช์มาร์ก ถือเป็นการกำหนดอัตราค่าเงินผูกกับค่าเงินยูโรที่มีใช้อยู่เดิม ทำให้ค่าเงินยูโรยืดหยุ่นเพิ่มขึ้น

ขณะที่ค่าเงินดอยช์มาร์กยังแข็ง เมื่อเทียบกับยูโรที่ไม่มีเยอรมนี เยอรมนีก็สามารถแปลงหนี้ที่อยู่ในสกุลเงินยูโรมาเป็นเงินสกุลดอยช์มาร์ก ในอัตราแลกเปลี่ยนที่เงินยูโรอ่อนตัวลง ถือเป็นการช่วยแก้ปัญหาหนี้ยุโรปด้วยเงินดอยช์มาร์ก

เยอรมนีต้องแยกตัวออกจากอีซีบี พร้อมกับแยกเงินทุนสำรอง ทรัพย์สินและหนี้สินต่างๆ ออกจากกัน เพื่อดำเนินการพิมพ์เงินดอยช์มาร์ก และนำกลับมาใช้ในเยอรมนี ซึ่งเป็นขั้นตอนยุ่งยาก รวมถึงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนกับเงินยูโร ที่ทางเยอรมนีต้องการให้ค่าเงินยูโรอ่อนลงมากที่สุด เพราะเมื่อแปลงเป็นเงินดอยช์มาร์กแล้วทางเยอรมนีได้เปรียบ แต่อัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกอี ยู รวมทั้งตลาดเงินด้วย

อย่างไรก็ตาม คาดว่าการนำเงินดอยช์มาร์กกลับมาใช้ใหม่ แม้จะได้รับการยอมรับจากประชาชนมากกว่า 49% แต่มีผลกระทบต่อระบบธนาคารของเยอรมนี เนื่องจากหนี้เสียในกลุ่มประเทศยุโรปใต้ มีมูลค่าประมาณ 500,000 ล้านยูโร ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการเงินของประเทศ และอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจของเยอรมนีในยุโรป

กรีซออกจากอี ยู กลับไปใช้เงินดริคมา

กรณีกรีซกลับไปใช้สกุลเงินเดิมของประเทศ และสามารถดำเนินการด้านการเงินให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจของประเทศได้ จะทำให้ธนาคารกลางสามารถพิมพ์ธนบัตรออกมา เพื่อซื้อคืนหนี้ภาครัฐโดยตรง และสามารถลดค่าเงินเพื่อแก้ปัญหาการส่งออก และกระตุ้นให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้กรีซไม่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและมาตรการที่เข้มงวด

การที่กรีซกลับมาใช้สกุลเงินของตัวเองอีกครั้ง ย่อมสามารถดำเนินนโยบายการเงินได้อย่างอิสระ แต่ปัญหาใหญ่คือการนำสกุลเงินดังกล่าวกลับมาหมุนเวียนใช้ในประเทศ และให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

การตั้งมูลค่าของเงินถือเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อต้องแปลงจากยูโร เพื่อนำมาใช้ในประเทศ และให้เป็นที่ยอมรับของคนในประเทศ ทั้งประชาชนและตลาดการเงินอาจไม่ยอมรับเงินดรัมมา เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อการลดค่า

ทางเดียวที่จะสามารถนำเงินดรัมมากลับมาใช้ จึงต้องมีมาตรการเข้มงวดและบังคับใช้อย่างกว้างขวาง (by force) รวมทั้งมาตรการควบคุมการเข้าออกของเงินในประเทศ การใช้มาตรการควบคุมธนาคารทุกแห่งในประเทศ เพื่อบังคับให้มีการแปลงทรัพย์สินและหนี้สินทุกอย่างของสถาบันการเงินทุกแห่ง ให้เป็นสกุลเงินแห่งชาติ

นอกจากรัฐบาลต้องผลักดันการใช้จ่ายภาครัฐให้เป็นสกุลเงินแห่งชาติ รวมถึงต้องแก้ปัญหาตลาดมืดอย่างเข้มงวด เพื่อให้ค่าเงินที่ออกมาใหม่สามารถใช้ได้แล้ว การใช้มาตรการดังกล่าวยังจะทำให้เกิดการแห่ถอนเงินยูโรและเทขายสินทรัพย์ จำนวนมหาศาลของกรีซ

หากกรีซไม่มีมาตรการรองรับ และไม่สามารถบังคับใช้การแปลงค่าเงินเป็นสกุลเงินแห่งชาติอย่างได้ผล ก็จะทำให้เกิดปัญหาทั้งในแง่ของการจลาจลและผลกระทบลามไปทั่วยุโรป ดังนั้น อียูและไอเอ็มเอฟ จำเป็นอย่างยิ่งที่ให้การสนับสนุนเงินสกุลใหม่ดังกล่าว ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงค่าเงินเป็นสกุลเงินแห่งชาติ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

บทเรียนสำหรับไทยและอาเซียน

ช่วงที่ผ่านมา มีการกล่าวถึงนโยบายเงินสกุลเดียวในเอเชีย ซึ่งคาดหวังให้เงินที่มีเศรษฐกิจเติบโตสูงสุดและการค้าขายตัวมากในทศวรรษหน้าเป็นผู้นำ แต่บทเรียนของยุโรปและสกุลเงินยูโร ทำให้เอเชียต้องพิจารณาพื้นฐาน โครงสร้างต่างๆ ทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ เพื่อการพิจารณารวมกลุ่มเศรษฐกิจ โดยเฉพาะนโยบายใช้ค่าเงินร่วมกัน นั้นหมายถึงประเทศต่างๆ ที่เข้าร่วม จะไม่ยึดหยุ่นในการจัดการปัญหาต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับค่าเงิน

การรวมกลุ่มประเทศเพื่อใช้ค่าเงินร่วมกัน ต้องมีความคล้ายคลึงกัน หากมีความแตกต่างกันอย่างมาก อย่างกรีซกับเยอรมนี เมื่อประสบปัญหาเศรษฐกิจ และเมื่อมีการเข้าร่วม หรือได้ดำเนินการเรื่องเงินสกุลเดียวไปแล้ว ต้นทุนการแก้ปัญหาการออกจากระบบนั้นมีมูลค่ามหาศาล ซึ่งรวมถึงเรื่องเศรษฐกิจกับการเมือง

เมื่อพิจารณาประเทศในสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) สามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มที่มีความสามารถทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน กลุ่มแรก ประกอบด้วย ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ อีกกลุ่มได้แก่ ลาว พม่า กัมพูชา และเวียดนาม

ขณะที่สิงคโปร์ถือว่าเป็นประเทศที่มีความสามารถในการปรับตัวทางเศรษฐกิจ มีความมั่งคั่ง แต่เป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก เศรษฐกิจมาจากการเป็นนายหน้าการค้า มิใช่การเป็นฐานการผลิตที่สำคัญดังเช่นเยอรมนีมีกับยุโรป

บทเรียนจากยุโรป จากปัญหาความแตกต่างระหว่างประเทศสมาชิก จนส่งผลต่อเสถียรภาพของอียูโดยรวม การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจขั้นแรก ควรเริ่มจากประเทศที่พร้อมและมีเศรษฐกิจพื้นฐานใกล้เคียงกัน ได้แก่ 4 ประเทศ ในกลุ่มแรก ประกอบด้วย ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ กับสิงคโปร์ ซึ่งจะเริ่มต้นประชาคมอาเซียน (เออีซี) ในปี 2558

ขณะเดียวกันในกลุ่มที่สอง ประกอบด้วย ลาว พม่า กัมพูชา และเวียดนาม ควรรวมตัวเพื่อปรับตัวพัฒนาเศรษฐกิจ จนมีความพร้อมเพื่อเข้ากลุ่มเออีซี การรวมกลุ่มดังกล่าวเป็นไปในด้านเศรษฐกิจ ขณะที่แต่ละประเทศยังคงมีอิสระในนโยบายการเงินเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการปรับตัวรับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก ที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น

บทเรียนสำคัญของวิกฤตการเงินยุโรปครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงหลักเกณฑ์และข้อจำกัด ในการดำเนินนโยบายการเงินเดียวกันและใช้สกุลเงินร่วมกัน ความแตกต่างของประเทศในทุกๆ ด้าน ล้วนมีผลที่ต้องนำมาใช้พิจารณา ตั้งหลักเกณฑ์การรับประเทศเข้าร่วม